

pris 20 kr

Eslövs sommarkoloni

Historik

En föregångare till Eslövs skollovskoloni fanns redan i början av 1900 talet i Kämpinge på Rosenvägen. Det var prosten Lorenz Edelberg, som var kyrkoherde i Eslöv. Han vurmade för att barnen skulle få komma ut på landet en tid under sommalo- vet och hyrde i Kämpinge hos Berglund från 1912.

Prosten, som var engagerad i Eslöv skolor, tog under några år barn till Kämpinge i egen regi. De fick vara där i 14 dagar.

Efterhand startades en kommitté för att ordna barnens vistelse på koloni.

I ett protokoll från den 11 april 1917 beslutades i kommittén för sommarkolonin att man även detta år att ha sommarkoloni för barnen. Beslut att hyra hos Lars Berglund i Kämpinge. En lägenhet bestående av ett större rum och 2 mindre, kök och vindplats för 230 kronor. Det blev en av landets första barnkolonier. till en början i mycket liten skala och den utvecklades under hand och fortsatte fram till 1988.

Tidigare hade man haft sk dagkoloni vid

Sjöholmen och man hade även en fast koloni vid Ringsjön. Men den var mycket primitiv, inga riktiga sängar och man hade ingen matsal utan fick äta utomhus.

Barnen som skulle på koloni undersöktes av läkare innan de blev rekommenderade för kolonivistelse. Läkaren anmärkte på att barnen ofta var klena på grund av olika lungbesvär, körtlar i halsen och dylikt. Han tyckte att man skulle ha möjlighet att skicka barnen till en plats vid havet i stället med möjlighet till salta bad.

Genom prosten Edelbergs försorg fick man möjlighet att arrendera ett område på ett tunnland av Lunds domkapitel.

Arrendet övergick till äganderätt och för 17 000 kr byggdes en fastighet på området vid Collinsväg och Klockarevägen. Den 15 juni 1922 stod fastigheten färdig, 120 barn skulle vid full utbyggnad kunna i två omgångar skulle nu kunna få vistelse här. Eslövs kommun hade nu övertagit verksamheten.

fortsättning på sidan 2

Eslövskolonin (fortsättning från sidan 1)

Hänt sedan sist

I tidigare nummer efterlyste vi tips från våra medlemmar om strand och bad vi kommer att använda i olika sammanhang. Vi har fått in en del svar och vi lovar förslagsställarna att återkomma. Samtidigt vill vi ha mer. Tänk på att Du har en unik historia. Ingen annan har upplevt Ditt liv!

Vi planerar en utställning på Galleri Stallet i Falsterbo under perioden 24 augusti till 9 september, där vi skall visa flygbilder över Skanör-Falsterbo, vi tänkte även visa lite av Callunas material från äldre utställningar m.m.

Kultur i Vården. Calluna deltar nu i ett kommunalt projekt tillsammans med M-nämnden, biblioteken, Vellinge fotoklubb och kommunens äldreboende.

Vårt arkiv av bilder kommer här väl till pass. Vi har tagit fram mapper med stora bilder och korta texter på olika teman: järnvägen, kanalen, stranden, butikerna mm. Tanken är att genom bilder, texter och ting ge minnesbilder och få igång samtal om gamla tider och få de grå cellerna att arbeta. Här ingår även musik och sång, filmvisningar och mycket annat.

Filmen om hur Falsterbokanalen byggdes är omarbetad på ett förträffligt sätt av Sundsgymnasiets mediagrupp. Föreningen kommer att visa den på årsmötet.

Årsmöte

Ljungkyrkan i Höllviken
torsdagen den 12 april
kl 18.30

Välkommen!

Mellan 40-50 barn fick möjlighet uppdelat i två omgångar, en månad per gång.

Undersökningar genomfördes efter barnens vistelse på koloni, viktökning mellan 1 1/2 till 2 kg allmäntillstånd förbättrades radikalt.

Vid denna tid hade var det skilda perioder för pojkar och flickor. Av ett protokoll från 1933 framgår att man fick in 100 anmälningar till kolonin, men kunde detta år inte ta emot mer än 62 barn.

Ekonomin var också här ett problem, men efterhand blev det möjligheter att ta emot fler barn.

I ett protokoll beslutas att anskaffa skåp med 15 förvaringsfack och att anskaffa mat som håller sig och att söka ekonomisk hjälp hos Åkermans gjuteri.

Ett kylskåp inhandlades 1959 efter en gåva på 600 kronor från Majblomme-föreningen.

Det fanns ett avtal med en läkare, som minst var 14 dag skulle komma till kolonin för att se över barnens hälsotillstånd och fanns det något att påpeka skulle detta antecknas på barnets så kallade hälsokort.

Kurt har skrivit ner följande:

»Jag var 7 år och året var 1936 då vi tog

tåget från Eslöv till Malmö Central där efter gick vi över till Malmö Västra. Där startade tåget som gick till Höllviken. Jag minns att det var ett tåg med träbänkar, men det var inte så ofta jag åkte, så det var en spännande resa. Vi gick i samlad tropp fram till sommarkolonin. Där började en 30 dagar lång vistelse för cirka 30 killar. Flickorna kom på den tiden en månad senare. Flera år senare blev det »blandat«.

Huset vi bodde i var det två stora salar med ett rum i mitten där personalen bodde. De hade fönster så de kunde se in i salarna. Jag kan bara komma ihåg namnet på föreståndaren, en äldre kvinna som hette Jönsson samt kokerskan Hörberg.

Dagen började med havregrot-sirapmjölk, kan än idag känna klumparna. Sedan började aktiviteterna. Vi spelade ofta fotboll mot Sagostunderna som hade en koloni en bit därifrån.

En gunga av den gamla sorten fanns på alla de här sommarkolonierna.

Bad en gång om dagen, personalen klädde om i en egen badhytt. Vi tog av oss vid vattnet, det var annat än Ringsjön, ofta var det mycket dynga då vi badade hemmavid i Ringsjön.

Vi var två som varje dag gick och hämtade posten vid stationen. Vi plockade kottar på och hade trevlig med dem.

Efter maten läste någon sagor och sedan var det bus mot andra i salen innan vi somnade ganska trötta.

Jag har fortfarande träffar med flera av dem som finns på fotot, det var också mina skolkamrater. Vi har träffats vart femte år sedan vi slutade skolan 1943.»

Försäljning

1988 såldes kolonin till en församling i

Malmö, som tidvis har sommarläger för barn och ungdom.

Området är liksom Frälsningsarmens koloni på Klockarevägen och Sagostunderna på Ljungdalavägen inlagt i en kommunal bevarandeplan.

ihj

Bilderna är från olika årtionden, men kolonilivet var sig likt genom tiderna.

Sommaren 2007 kommer Christian Kindblad och Jean Westerlund att göra en utställning kring Sommarfesten i Skanör 1927.

Som vi skrev redan i *På Ljungen* 28, var det ett storslaget arrangemang som Malmö Musei Vänner och Nordiska museet höll i, med inbjudna kungligheter och husarer i gamla munderingar. Teater, dansuppvisningar, uppläsningar, med mera stod på programmet. Är det förresten någon som har ett originalprogram?

Temat var »Gustav IV Adolf besök på Skanörs Ljung 1801« så som Nicolovius beskriver det i *Folklivet på Söderslätt*.

Har Du material, minnen eller andra uppgifter så kontakta Christian Kindblad, på telefon: 040-93 20 86 eller per mail:

christian.kindblad@telia.com

Här syns »Kung Gustav IV Adolf« med adjutant och hjälppräst. Prästen spelades av Anders Sten, Skanörbo, konstnär och tecknare i Sydsvenskan.

Om Kämpingeboken

Så har boken om Kämpinge äntligen tagit form. Vi är glada att kunna ge prov på innehållet i den nya boken som nu går till tryckning.

SmeLundh

I boken presenteras en profil i Kämpinge som tillbringande sina sista år på Norra Mariavägen i sitt hus som han kallade Lunda. Smedmästare Nils Otto Lund kom till Kämpinge 1910 efter ha blivit utlärd smed vid Haglösa skvadronen vid skånska dragonregementet. Han drev smedjan i många år fram till 1945 då sonen Tage tog över.

Nils Otto var en mångsysslare från fackligt politisk aktiv till folklivsskildrare på uppdrag av Folklivsarkivet i Lund. Han har skrivit flera rapporter för arkivet som kan läsa med behållning och se hur äldre generationer upplevde och såg på livet i de mindre byarna. Smelundh avled 96 år gammal 1970.

Ryska fångar

I Kämpingeboken berättar vi också om de tre fiskare som kom ut i hårt väder då de skulle fiska sill och drev in på tysk-ryskt område vid krigsslutet 1945.

Fiskarna kom in på ett område som då hade övertagits av Ryska myndigheter i samband med att Tyskland kapitulerade. Efter svåra umbäranden kom de i fångenskap på en liten ö ut-

SmeLundh spelar dragspel utanför sitt hus. Foto: Lars Dufberg.

Vem vill hjälpa Kämpingefiskarna?

Den 28 sista juni förliste fiskarna Eävin Nilsson, Hilding Nilsson och Stig Ahlin under fisket vid Rügen, dit de stornedrivits. Av de ryska ockupationsstrapperna anhölls de som misstänkta för spioneri och hMlos i arrest närmre fyra veckor, varefter de under tre veckors tid mestadels till lots färdades med flyktingskanor i norra Tyskland tills de kommo till Hamburg, varifrån de hemstades.

Genom föllsinges ha de föleorat båt och redskap till ett sammanlagt värde av 5.000 kronor för vilken mestat stats-hjälp sökes. Det långa uppehållet i Tyskland har emellertid berövat dem den bästa fiskesäsongen och den krattredsstänning som strapatserna medfört, har gjort dem ofbenögna för en längre tid framåt att genom arbete försörja sig och sina familjer. De äro därför utan försörjning under den kommande vintern, hänvisade till osökta hjälpsamhet eller offentlig hjälperksamhet.

Vi vilja därför hemställa till allmänheten att med frivilliga bidrag hjälpa dem i deras svåra belägenhet. Bidragen torde tecknas på utlagda listor, bl. a. i denna lidsings kontor vid Kontrastgatan.

Kämpinge i augusti 1945.

Johas Anderson,
kon.-ordf. i St. Hammar.

Johas Bergström,
fiskare, ordf. i Kämpinge Fiskare-förening.

F. Frvadgerd,
landttingsman, kon.-ordf. i Rang.

A. Eds, Jansson,
konstl. ordf. i Ljungens villagöre-förening.

Hans Levin,
fiskare, f. d. riksdagsman.

G. Ringblom,
landsfiskal.

Tidningsannons »Vem vill hjälpa Kämpingefiskarna?«

anför Rügens kust. Språksvårigheter gjorde att de blev misstänkta för att vara tyska soldater flykt. Oklarheter med identiteter gjorde att de fördes till det ena lägret efter det andra. De hade endast sina svenska fiskelicenser med sig och med dem kom man inte långt i det kaos som rådde vid krigsslutet. De hamnade efter svåra strapats och svält i ett läger i Hamburg. De hade av trasor och annat gjort små svenska flaggor som de fäste på sina kläder. Dessa uppmärksammades av en kvinna som arbetade för svenska kyrkan, de fick förklara sig och hon underrättade svenska myndigheter att de var återfunna. De fördes då till ett läger vid danska gränsen där de fick vård. Från Köpenhamn fördes till Malmö och kunde efter sju veckor träffa sina anhöriga i Kämpinge. Av tidningsartiklar framgår att hela Kämpinge med omnejd firade deras återkomst.

Tidningsartiklar och annonser till hjälp för deras anhöriga hade varit i gång länge. Svenska myndigheter kunde inte göra så mycket, Amba-

sader och myndigheter var larmade men förhållandena var svåra och kommunikationer med de andra inblandade länderna var inte de bästa. Sverige hade flygspaning och enheter ur flottan och kustbevakningen som undersökte farvattnen, men havet var vid denna tid fullt av skeppsvrak och andra rester av kriget och man hittade ingenting. Båten TG 99 på 24 fot hittades inte. Anhöriga hemma, tre hustrur och fem barn, hade inte mycket att hoppas på.

Efter hemkomsten gjordes stora ansträngningar för att hjälpa fiskarna ekonomiskt, Båten var borta och därmed inga inkomster på flera månader. Politiker från alla partier ställde upp i gemensamma

upprop med texten »Vem vill hjälpa Kämpingefiskarna?«

Uppropet klingade inte ohört, utan familjerna fick verkligen hjälp.

Fisket

I boken har vi sökt belysa Kämpinge som fiskare, lantbruks och sommarparadis. Den gamla byn dominerades länge av fiskarbefolkning och nere vid hamnen och kring bödestuorna var folklivet stort ofta då i samband med att fiskarna kom in med sina fångster

Byn var i äldre tid helt sammanhängande och var inte som nu delat

av den stora vägen mot Trelleborg. Fiskarna och deras familjer bodde på läget »lejet« och övriga bodde mer inne i byn.

Livet som fiskare var i många fall hårt och slitsamt och under senare år med mycket liten lön för mödan.

Jordbruket

I samband med skördetiden inrättades en mycket tidig »barnkrubba« där familjen kunde lämna barnen när mamma var ute och gallrade betor eller tog upp potatis.

Lantbruket dominerades av några större gårdar och många bybor jobbade på gårdarna eller var på annat sätt beroende av lantbruket. Smeden och

Otliga fester har hållits hos »Jönssons« – ovan en kräftska från 1960, någon som känner igen sig? Till vänster: En pratstund vid »läget«.

snickaren som ofta då också var bygare finns också med i vår rika presentation.

Butikerna

Affärlivet finns också representerat Bertha Månsson affär vid skolan, Maria Olssons affär på Norra Mariavägen finns också med, vi har inte glömt Arvid Perssons affär som efterhand blev både post och bibliotek. Lite »utanför« fanns ju också under många år, Fundahns på Henriksdalsvägen, den äldsta affären i Kämpinge, startad redan 1902.

Svar till tävling i På Ljungen 29.

Frågorna handlade om Ljunghusen och Falsterbokanalen.

1. Sjukhuset vid Falsterbokanalen hette Ljungsäter.
2. Hästspårvagnen från Ljunghusens station startade 1905.
3. Falsterbokanalen började trafikeras i augusti 1941, med den officiella invigningen var 1942.
4. Farleden var 27 km lång.
5. Ljunghusens station byggdes 1904.

6. 1941 och 1972 borrade man efter olja vid kanalens östra sida kallas spärrblock. Hela försvarslinjen längs Skånes kust kallades Per Albin-linjen.

7. Tankhinder utmed kanalens östra sida kallas spärrblock. Hela försvarslinjen längs Skånes kust kallades Per Albin-linjen.

Första pris till Lennart Larsson, Höllviken med alla svar rätt som får ett bokpaket på 250 kronor.

Ytterliggare rätta svar har ej inkommit.

Hoddorna i Höll

Mitt barnbarn har börjat rida och som morfar körde vi vägen mot Höll, vet alla vart vi körde då? Jag har bott härnere sedan 1958 som sommarboende och de sista 20 åren som åretruntboende. Men aldrig varit ute vid Höll!

Jo, man kör Storevångsvägen och i stället för att svänga till vänster mot Skanör svänger man höger, kör förbi ridstallarna och kommer in på ett område där en skylt talar om att här finns »Hölls Fiskahoddeförening«.

Här finns små fiskehoddor i storlek med en friggebod. Alla välskötta och prydliga och en formlig idyll med Höllviken som närmsta granne. Småbåtar överallt, flera i vattnet och några har man laget upp på land

Jag möter en man som jobbar vid sin båt och frågar hur länge Höll och hoddorna funnits. Han tittar på mig och säger »Alltid! så länge jag kan minnas i minst 70 år«.

I yngre dar kommer han ihåg att en fiskare Pettersson körde omkring och sålde skrubbor och han hade sin båt i Höll.

Höll som ord kan härledas så långt tillbaka som 1336 då det skrevs Hvyll. Hvyll var ordet för håla, vilket avser vikens då allra djupaste del.

Jag fick namn på olika personer som kanske kände till mer kring historien kring Höll.

Glada medlemmar. Från vänster Kurt Fransson, Johnny Johansson, Kalle Nilsson, Nils Welin och Sven Olof Persson.

Kalle Nilsson var en av dem, han kom till Höll 1949 som hobbyfiskare. Arbetade vid kanalen i närmare 40 år. Kalle var med och startade hoddoföreningen 1992 och historien om Pettersson kände han till. Efter samtal med Johan Petterssons son Ingvar, berättade han att fadern kom till Höll 1939 och då fanns en hodda. En som hette Flygare hade den. Han skaffade sig själv en hodda och började sätta bottengarn för att sedan köra runt och sälja sina fångster. Familjen bodde på den så kallade Dykerigården mitt emot Gästis, som familjen ägde fram till den såldes till major Krautmeyer.

Idag finns 57 hoddor och föreningen har 116 medlemmar. På området finns både möjligheter att rensa, behandla och röka fisk., klubbstuga och utrustningar som alla medlemmar kan använda.

När jag är ute vid Höll, dyker några medlemmar upp och berättar det ena efter det andra och Intygar att härute är det fantastiskt.

Området ligger inom naturskyddat område och hoddornas placering måste godkännas av kommunen som markägare. Föreningen betalar ett arrende. Hoddorna ägs av respektive medlem. Från början låg de nästan i kanten av vattenlinjen men efterhand fylldes viken med avfall och det blev en tipp.

I dag ligger man väl ungefär 100 meter från vattnet. Vid svåra stormar med högt vattenstånd går vattnet långt upp på området, men oftast klarar sig husen som lagts en bra bit över marken.

ihj

Från Skanörs hamn

Drama på isen 1942

I Sven E. Svenssons samlingar finns nedanstående brev till Chefen för kustdistriktet från kustuppsyningsman K.S.E. Svensson vid kustposteringen i Skanör. Det är daterat 6 mars 1942, det vill säga under den så kallade »Isvintern«.

»Undertecknad får härmed vördsam rapportera att i går kväll kl 18.30 meddelade lotsförman O. Stenström i Skanör att han från utkiken observerade tre man ute till havs på isen. Vi budade några man och av kustbevakningspersonalen medföljde Almgren och undertecknad. En snipa sjösattes och vi rodde ut. Samtidigt mörknade det och vi kunde se de nödställda sända SOS-signaler med en lampa. Till att börja med hade vi isfritt, men när vi kommit ut cirka två distansminuter var isen för svår, sträng kyla rådde, varför vi ansåg att vi inte kunde komma de nödställda till hjälp. Vi beslöt oss för att vända tillbaka. Återvägen var svår på grund av att ny is bildats. Vi anlände till land cirka kl 20.30. Några signaler kunde vi sedan inte se.

I dag på morgonen kl 7.30 ringde O. Stenström att han från utkiken kunde observera tre personer på isen igen. Stenström, Almgren och båtbiträdet Silfberg samt undertecknad begåvo oss till hamnen där vi iordninggjorde en av mig tillhörig båt, som vi forslade till den fasta iskanten, varifrån Almgren, Silfberg och undertecknad startade emot den person på isen som var oss närmast [land]. Färden var svår på grund av den is, som bildats under natten och någon öppning i isen fanns icke varför vi måste arbeta oss fram medels att sönderbråka isen. Under tiden fortsatte de andra två nödställda att gå i sydlig riktning, varför avståndet mellan den närmaste och de två andra växt till mellan 1-2 distansminuter.

Efter en tid, mellan 9-10, anlände från Malmö von Bahr med autogiron. Då befunno vi oss cirka trehundra meter från den närmaste av de nöd-

Livräddningsstationen i Skanör vid nuvarande brandstationen.

ställda, varför von Bahr flög söderut till de två andra nödställda och kastade ner mat och kaffe. En av dem var så svag att han icke kunde taga paketet fast det låg endast en meter från honom.

Omkring kl 10 tog vi ombord den nödställde. Då vi kommit ett stycke in i isen på återvägen fingo vi hjälp av en annan båt, bemannad med Lotsförman och fiskare. När vi anlände till land var militären på platsen och forslade honom upp i lotshuset. För militären uppgav han sig heta Erik Möller och hemmahörande i Köpenhamn. Han hade en revolver med fem skott. Han uppgav att han och de andra två flytt från Danmark och uppgav sig vara politisk flykting. Sedan han erhållit torra kläder och blivit uppvärmd medföljde han von Bahr i autogiron till Malmö.

Under tiden vi voro vid hamnen observerades den ene av de på isen kvarvarande gå in mot Falsterbofyr. Kommen cirka två distminuter från land observerades han gå ner i en vak. Han syntes komma upp med halva kroppen igen varefter han sjönk och blev borta. Den andre syntes senare liggande på isen vid sidan av det förut nedsläppta paketet, tillsynes oförmögen att resa sig. Efter senare rapport från von Bahr, som återvänt från Malmö, och överflugit stället där personen låg, antogs han vara död.«

Sven E Svensson

Isskutorna i Skanörs hamn

Fortfarande är det en del skanörare, som minns »isskutorna« från förra seklets första hälft. Under senare delen av våren anlände de till Skanörs hamn medförande stora, välsågade isblock.

Med handvinsch hämtades blocken upp ur lastrummen och placerades därefter på vagnsflak. Både kusk och hästar gjorde sitt yttersta för att på rekordtid färdas till det anrika Falsterbohus.

»Huset«, som det då alltid kallades, använde stora kvantiteter is till sina dåtida isskåp, där mat och dryck förvarades under varma sommardagar.

Man kan väl förmoda, att isen ej dög till drinkar och groggar åt törstiga turister och andra prominenta gäster.

Istid och glansperiod tog slut och skutorna upphörde att komma till Skanör med is till »Huset«.

Sven E Svensson

Flygbilder

På årsmötet finns det möjlighet att köpa flygbilder över Höllviken, Kämpinge och Ljunghusen. Bilderna visas på mötet och kostar 250 kr st. för medlemmar (ordinarie pris: 300 kr.)

på Ljungen

På Ljungen
nummer 1-25
samlade i bokform
180 kr.

Fru Kungen
av Marie Sjögren
70 kr.

Skanör och Falsterbos historia
från A till Ö
av Christer Melin
95 kr.

Tåget har gått!
av Christian Kindblad
50 kr.

Posten i Skanör och Falsterbo
av Lars Dufberg
80 kr.

Från Sillabör till Snabbköp
av Ingemar H. Johansson
och Christian Kindblad
160 kr.

Stora Hammars kyrka 100 år
av Ingemar H. Johansson
50 kr.

Historier från Skanör
av Anders Carlsten
130 kr.

Stinsen i Falsterbo
av Stig Mårtensson
125 kr.

Resande över Ljungen
av Christian Kindblad
90 kr.

Ett stycke kanalhistoria
av Sven Lundström m.fl.
45 kr.

Höllviken
– bilder och minnen
från förr
125 kr.

På Ljungen ges ut av
KULTURFÖRENINGEN
CALLUNA

Styrelse

Ingemar H. Johansson
Christian Kindblad
Bertil Lundahl
Peter Nilsson
Roy Larsson
Marie Sjögren
Kaj Sundholm

Redaktör

Christian Kindblad, *chk*
christian.kindblad@telia.com

Ansvarig utgivare

Ingemar H. Johansson, *ihj*
calluna@telez.se

Grafisk form

Christian Kindblad

Tryck

Holmbergs, Malmö

Adress

Kulturföreningen Calluna
Västra Mölledalsvägen 18
236 34 Höllviken
040-45 11 48

Callunas hemsida
www.calluna.nu

Medlemskap

Sätt in 100 kr på
plusgiro 250862-0

Tidningen utkommer
med 4 nummer per år.

Återge gärna våra artiklar
men ange alltid källan.

Ljung, *Calluna vulgaris*

KULTURFÖRENINGEN
Calluna
DÅ OCH NU PÅ LJUNGEN